

Robotika, mesterséges intelligencia, génmanipuláció és az ehhez kapcsolódó jogi kérdések, valamint Elon Musk társadalmi víziója

Müller Andor¹

Bevezetés

A mai fiatalság egyik legnagyobb aggodalma a robotok tömeges megjelenésére vonatkozik. De mit is jelent ez pontosan? Robotok a gyárakban – ez már egy ismert fejlemény, ám teljesen más az, ha az utcán is tömegével jelennek meg, többfunkciós formában. Miről beszélt Elon Musk, amikor 20 éves időtávlatban a jövőről beszélt, és mit jelent mindez számunkra, milyen megváltozott életvilágbeli és jogi környezet vesz majd körül minket?

1. Általános felvezetés: biztosítók és a jog arcai

A harctéren már ott vannak a robotok (a kutyától egyre inkább humanoid formában), és a „Mesterséges Intelligencia” (rövidítve: MI, angolul: AI) dönti el, hogy kire löjenek, ember nem felügyeli őket, mint korábban. Hol jelennek meg először a hétköznapi életben? Kormányok politikusait rávehetik a gyártók – akármilyen (pénzorientált vagy tudományosnak hatóan gondolkodó) lobbystákon keresztül meggyőzve –, hogy használják ezeket, például rendőrként, mint arra már kísérletek is születtek, bár most még emberi felügyelet mellett. Ebben az esetben egy ellentmondást nem tűrő, bürokratikus jogszabályok szerint működő robot képes elijeszti például a tüntetőket, ha azok agresszívan lépnek fel (figyelmeztetéseket követően adott módon cselekszik, akár lő). Ilyen esetben a szimpátia hiánya okán teljességgel lehetetlen, hogy a tüntetők oldalára állnának a robotok. Ez elijesztheti a szélsőséges tüntetőket, ugyanakkor, ha a tüntetés oka közfelháborodáson alapul, ellehetetleníti a tüntetéseket és a forradalmakat akkor is, ha az egy kormányok feletti globalista pénzügyi „elit” zsarnoksága ellen szól (a globalista pénzügyi „elit” kialakulásáról és rövid történetéről lásd: Müller, 2024).

A robotok megjelenése tehát lehet a produktivitáson és hatékonyságon túl a zsarnokság eszköze is. Ettől valóban van mit félni, hiszen szabadságunkat veszi el. A gondolatrendőrség elvégzi a saját feladatát, a tudatok narratívájának át- és megfogalmazását a különböző médiafelületek által (így észrevétlenül simulnak bele az adott narratívába a szavazópolgárok a demokrácia „mind nagyobb dicsőségére”), a robotok pedig fizikális erőszakot alkalmazhatnak, a „jog” (mely nem igazságszolgáltatás, hanem jogszolgáltatás) pedig így azt szolgálja, aki már eleve diktál, vagy valamilyen trükk által diktálni akar.

Az európai fiatalokat sok minden sújtja és fogja súlytani a jövőben: a megváltozott éghajlat, a megváltozott lakossági összetétel, a megváltozott kulturális közeg, a megváltozott közbiztonság tapasztalata, és ezekre telepedik rá – mintha mindez még nem lenne elég –, a kiszámíthatatlan jövő létbizonytalansága, az MI/AI által vezérelt robotok megjelenésének rémképe, és az emberi genomot érintő genetikai változtatások szupermenjeinek nyomasztó világa, mely utóbbi

¹ Neumann János Egyetem, Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Központ munkatársa

a szupergazdagok gyermekeinek kétes mellékhatású kiváltsága lesz. Sőt az emberek lehetnek akár genetikailag módosítottak és egyben AI-alapú kiegészítőkkel vagy más technikai „kütyükkel” felvértezettek.

Bár lehetnek a robotok életmentők és segítők is, de ezt többnyire propagandisztikus, „érzékenyítő” eszközként használják, csupán bevezetve az elkerülhetetlennek látszó kétes státuszú „fejlődést”, társadalmi kísérletet, mely reményteli utópiából könnyen disztópiává válhat.

Kik vesznek majd először maguknak otthonra robotokat? Akik megtehetik, mert a marketing szerint az segít a gyermekek fejlődésében, tanító programok segítségével. Így lesz a házitanítóként „meg-marketingelt” robotokból nélkülözhetetlen háztartási robot is, mely nem mellesleg a házimunkában is sok mindenben segít. A gyermekek játszótársa a kutya helyett, melytől nem valódi érzéseket tanulnak, hanem a robotok észszerűségét. Milliárdosok gyermekeinek játszópajtásai, mímelt érzelmekkel – ez valószínűleg még ridegebben számító embereket nevel ki; erre nagyon figyelni kellene a fejlesztőknek, hogy ennek elkerülésére tudatosan figyeljenek oda.

Ugyanígy, a milliárdosok tehetik meg azt is, hogy a jelenleg agyonhallgatott génmanipuláció segítségével tökéletesként beállított utódokra tehessenek szert (szinte szó szerint). A negatív visszacsatolásokról semmit sem tudunk még, de az biztos, hogy a robotok otthonra való beszerzése és a génmanipuláció használatának az első korszakában az anyagilag kiváltságosok hatalmas előnyre tehetnek szert, és a tömegpszichológia okán mindenki őket akarja majd követni, és lesznek nagyon „leszakadt”, még a természettel viszonylagos összhangban élők, akik közül sokan a magasabb kasztok helyébe szeretnék magukat képzelni, és megint mások, akik ettől a természettől való elrugaszkodottságot negatív „fejleménynek” tartják, főként messzeható következményeik ismeretének hiánya okán.

Erre az lehet a válasz, hogy a „fejlett” emberek gyermekeinek már eleve oly sok problémája van, amit eleve ki kellene küszöbölni, és ez bizonyos esetben indokolt is, például bizonyos negatív hatású, sokszor gén-alapú örökletes betegségek kapcsán, mint a rövidlátás, cukorbetegség, laktózérzékenység, gluténérzékenység, különleges betegségek, melyek előre jelezhetőek stb. és ezeken túl az elvárhatóan – géntérkép szerint – közepesnek mutatókozó képességeket is fel lehet javítani.

Kérdés persze, hogy ez a gyermek még mindig a szülők gyermeke lenne-e olyan, aki ugyanazon vagy éppen hasonló fizikális problémákon megy át élettörténete során, majd habitusa is valamelyest ezek által meghatározódik, vagy ellenkezőleg, az ilyen génmanipulált gyerek saját szüleit korcsoknak tartja, mint az iskolában a mostani szülőket az akkori egészséges kortársaik? Ezek komoly kérdések, de még évekre vannak tőlünk, mégis megfontolásra alkalmasak. Elsősorban: egy szinte idegennek ható agyon-manipulált génállományú gyereknek akarnának jó sorsot, vagy saját gyermeküknek? Ez komoly kérdés, mely a szülőket arra sarkallhatja, hogy önmaguk valamelyest való megtartása érdekében lemondjanak a túlzott gyermek-fejlesztésről a génmanipuláció területén (régóta negatív csengésű állami kísérletként: eugenika), bár ez lehet, hogy alapvetően majd a közmegegyezésen alapulva dől el, ha lesz egyáltalában ilyen, és nem akar minden tehetős minden áron mindenkit túlszárnyalni. Ez lehet a vége a túlfokozott „fejlődésnek”, vagy ez lehet a kezdete a totális istentelenségnek a természettől való teljes elszakadás értelmében.

A mostani fiatalok nem véletlenül egy teljesen más nemzedék. Ők már nem lehetnek „hősök”, ahogyan a korábbi nemzedékek azt maguknak elképzelték. Inkább a teljes reményvesztettség

jellemzi őket a saját jövőjük szempontjából. Talán túl sok a sci-fi – lehet, de éppen ezt éljük meg, és még több transzhumanizmus, poszthumanizmus várható mindaddig, míg ez vissza nem üt valamilyen formában.

Mégis hogyan képzelhető el az, hogy a robotok ellepik világunkat – mint azt a robotkészítők remélik magas profit reményében –, és hogyan kerekedhetnek felül a demokrácia nevében bio-díszletként használt polgárokon? Nyilvánvaló, hogy ilyen értékes robot-tárgyaknak, melyek esetenként több száz millió forintot érnek, kell biztosítás, ha netán megsérülnének (vagy valakinek/valakiknek sérülést okoznának). De a biztosítótársaságok nem akarnak túl nagy biztosítási kifizetéseket szolgáltatni, ezért nekik minimalizálni kell azt, hogy a robotok megsérüljenek egy külső erőhatás következtében. Persze lehet, hogy lesz erre is egy kibúvó, hogy a külső erőhatás által gyakorolt sérülést nem kárpótolják. De erre is lehet megoldás egy magasabb biztosítási díj, de így a biztosítási költségek egyre nőhetnek. Ezért ésszerűen a biztosító társaságok jogi alapon kívánják a helyzetet kezelni, vagyis valamilyen birtoktárgyban bekövetkezett hibát fognak értékelni, ki követte el, milyen mértékben, satöbbi. A vége az lesz, hogy a magas értékű robotoknak, mivel állítólag jobb IQ-júak mint az ember – „fejlett” MI-vel rendelkeznek –, a perek során, az angol precedens-jog elvei szerint bebizonyítják majd, hogy az „intelligencia” „mindenható” mérce, aminek megfelelően az MI/AI által vezérelt robotoknak személyiségi jogokat kell adni, hogy a biztosítási költségek csökkenthetőek legyenek, mivel akkor kvázi szabad akarattal van egy intelligensebb MI/AI által vezérelve. Ez az emberi jogok el-relativizálása, és csak idő kérdése, hogy mikor lesz lépcsőről-lépésre egy gépnek akár több joga, mint egy embernek.

Korábban a királynak volt minden joga (pallosjoga is), az egyszerű zsellérnek semmi, majd az eszes tanácsadó (aki lehetett akár zsellérek kitanított leszármazottjai is), átvette a hatalmat és bányákat, pénznyomtatást játszott ki magának, a király felé pedig hitelek által a jogot maga és gyermekei felé fordította, így lett egy ország képviselőjéből semmilyen jogú, a megmondó pénzügyes pedig mindenható.

A jog ferdítése – már Foucault szerint is – egyenes út a hatalomhoz, és ezt segíti sok más tudományág is szerinte, például az orvosok dönthetik el, hogy ki a normális, ki a nem-normális valamilyen adott szempontból. A természetes intelligencián túl a mesterséges intelligenciát is lehet majd fetisizálni, döntéseit magasabb rendűnek tartani idővel. A hatalom lehet látható – valaki által képviselve – és mindenkin, jobban mondva minden robotban működő kollektív tudatú narratív identitás egyszerre. Ezek pontos mikéntje nem mindegy.

Szóval a fiatalok félnek a robotoktól, mert: elveszik a munkát, beférkőznek otthonainkba, ott lesznek utcáinkon kíméletlen felügyeleti szervként, harcban megsemmisíthetetlen gyilkológépek, és mi emberek idővel sok területen értéktelenné válunk hozzájuk képest a saját szemünkben, majd a robotok szerint is. Azt hiszem, hogy talán ez a legnagyobb probléma. Nem géprombolók akarnak lenni a fiatalok, mert az úgysem működik. Mit tud egy ember (*human*), amit egy mesterséges ember (*artificial human*) nem tud? Ez olyan kérdés, mely a mai fiatalokat izgatja: valamilyen szempontból lehet még értékesebb akkor is az ember? Erre valószínűleg csak akkor van esély, ha a hazugságok és tettetés helyett az őszinteség és a szeretet válik személyközi (interszubjektív) erkölcsi mintává és normává.

2. Elon Musk és a robotok elfogadtatása

A most tárgyalt nyilatkozat: Elon Musk on U.S – Saudi Investment Forum (on TIK TOK² 2025-11-19, Name: cnbc; content: Tesla CEO Elon Musk shares his vision for the future at the U.S – Saudi Investment Forum on Wednesday in Washington, D.C.)

Elon Musk³ (amerikai milliárdos) szerint körülbelül 20 év múlva a robotok elterjedése okán a munka opcionális lesz, de addig még nagyon sokat kell dolgoznunk. A munka tehát olyan lesz, hogy aki akar, az internetes játékokkal játszik, sportol, zöldséget termeszt a kert végében, vagy valami mást dolgozik. Ez akkor lehetséges szerinte, ha egy viszonylag magas alapjövedelem (*universal basic income*) áll mindenki rendelkezésére.

Ám gondoljunk bele, hogy éppen Elon Musk az egyik nagy robotgyártó, és el akarja fogadtatni az emberekkel ezt az új típusú árucikket, sőt társat, családtagot. Ennek a jelentősége az emberek mindennapi életére hatalmas, gondoljunk csak a társas viszonyok megváltozására, amikor például egy robot-társ valakinek értékesebbnek tűnik, mint egy másik ember élete. Nem csak a kibocsátó, gyártó vállalatoknak lesz fontos, hogy a robotok jogi státusza minél magasabban legyen rögzítve, de a birtokló egyéneknek is, nem is beszélve a biztosítókról, akik a globalista pénzügyi „elithez” – lévén pénzügyi szolgáltatásról van szó – a legközelebb állnak.

A kortárs gondolkodók közül a poszthumanisták pedig meg vannak arról győződve, hogy indokolatlan az ember elsőbrendősége a viszonylag „intelligens” gépekkel szemben. Ez már így nem csak az egyének mindennapjait, hanem globálisan az emberiség jövőjét is visszafordíthatatlanul megváltoztatja. Hiszen ha egy gép IQ-ja lenyűgöző, akkor annak adjuk majd a döntés jogát is? De elég e csupán az értelem, nem kellene mellé az észlelés élő teste és az érzelmek önaffektív átélése is, hogy az ember bízhasson valakiben, aki nem teljesen olyan, mint ő, de mégis átadja önmaga felett a döntés jogát? Mi van akkor, ha a többség érdekében éppen „engem”, a kanti „én”-t az egyedi egyéni személyiséget (bárkiét) tekintí majd a többség érdekében eltörölendőnek? Mi van akkor, ha valószínűség-számítás alapján ezt korábbra teszi bizonyos óvintézkedésekre hivatkozva, mintsem megtettem volna azt, amivel vádol? Ez beláthatatlan bizonyodalmakat, „mély” kérdéseket nyit meg.

De mit jelent az, amit a következő 20 évről mondott Musk? Musk azt mondta, hogy a feltétlen alapjövedelem előfeltétele, hogy a világunk addig jusson el, odáig „fejlődjön”, vagyis általánosan elfogadottá váljanak a robot-társak mind a gyárakban, mind a hétköznapi életben. E döntésre valószínűleg már nincsen ráhatásunk, hiszen a mi szavunk szinte semmit sem ér, és az idősebb „Guttenber-galaxisban” – a könyvek birodalmában – felnőttek már meghalnak, tehát ők már nem érvelhetnek majd ellene, a fiatalok pedig nem tehetnek mást, mint elfogadóan adaptálódnak. A fiatalok ettől a jövőtől rettegnek a leginkább, főleg azok, akik látják ezt az utat, mely a legvalószínűbbnek tűnik. Pénzt kapunk, hogy magunk felett ne mi döntsünk. Ez önfeladás, a demokrácia álcája mögötti techno-feudalizmus, de már a mai világunk is biopolitika (Foucault, 1992) és pszichopolitika (Han, 2020), média-vezérelt infokrácia, médiabuborékokban élő megvezetett szavazógépek társadalma. Jövőnk – pesszimista megközelítés szerint – az MI/AI vezérelt Big Brother szó szerinti életre hívása, az emberiség önmegsemmisítő technomágiája.

² https://www.tiktok.com/@cnbc/video/7574485695805345079?_r=1&_t=ZN-91rNbSYCyH8 (Letöltés: 2025-11-20)

³ https://hu.wikipedia.org/wiki/Elon_Musk (Letöltés: 2025-11-20)

A határvonal az lesz, amikor a biztosítókön keresztül a politikusok is beleegyeznek abba, hogy a jogok szintjén szinte egyenlőség legyen először a házikedvencekkel a robotok javára, majd az emberek jogaival, sőt akár még tovább akármilyen szempontjából. Például azért, mert „rokkant” azaz, nem „teljes” embernek számítanak akármilyen szempontból, és ezért őket plusz védeni kell, a hátrányos megkülönböztetés elé szaladva többletjogokat biztosítanak nekik (mert nem élő testben „vannak, léteznek”), vagy akár az értelmi regiszter szempontjából az IQ okán, mivel meghaladták az emberi problémamegoldó-képességet, figyelmen kívül hagyva, hogy a problémák összetettebbek, mint a tiszta matematikai leírások. Nem is beszélve az interszubjektív viszonyokról, ezek nem MI/AI-ok közötti viszony.

Alapvetően arról van szó, hogy a munka nélküli életért a magánéletünket, és bizonyos értelemben emberi jogainkat kell feladnunk. Pénzt kapunk, de más/oknak jogot adunk érte. Biztosan nem disztópiához vezet ez az utópia? Mit jelent az, hogy addig még sokat kell dolgoznunk? Úgymond sok keserves éven kell keresztülverekednünk magunkat, hiszen először sokan vesztesei lesznek az AI előretörésének, mint például a grafikusok, zenészek, és talán a hagyományos oktatási modell is meg fog változni, szinte szükség sem lesz nagy fenntartott intézményekre, sok tanárra, stb. Akikre mindenféleképpen még sokáig szükség lesz, azok a „kétkezi munkások”, mivel az ő munkájuk túlzottan összetett feladatmegoldást kíván a valóságos életvilágban, amire a robotok még nincsenek felkészítve. Ilyenek például a villanyszerelők, gázszerelők, vízvezeték szerelők stb. Egy ilyen közegben a képzett bölcsészek először leértékelődnek, majd mivel idővel ritkák lesznek mint a fehér holló, felértékelődnek, mert felértékelődik az önálló szintetikus emberi gondolkodás és súlyozás képessége (például az értelem-észlelés-érzelmek viszonylatában szinte bármely társadalmi kérdésben – ennek filozófiai elméletéről lásd a képességmetafizikát: Müller 2022a).

Kérdéses azonban, hogy az átlagos műveltségi szint nem fog-e csökkenni a gondolkodás ellustulásával, a készen kapott MI/AI-generálta tartalmak okán – erre már vannak tanulmányok (egyiket az MIT-n végezték⁴), miszerint de igen, az MI/AI okán ellustul a felhasználók gondolkodása és kreativitása, ha korábban nem volt meg a megfelelő képzettségük, és mindent az MI/AI-ra támaszkodva próbálnak meg létrehozni.

Olyasmivel is kecsegtet Musk, hogy a pozitív AI-jövő szerint bizonyos értelemben eltűnik a hagyományos fizetőeszköz, de azért megmarad helyette a fizikális árammennyiség, majd az lesz a mennyiségileg mérhető fizetőeszköz (és bármely szükséges fizikai/kémiai anyag-tömeg). Ez azonban szinte semmit sem mond, hiszen egyszerűen csak másban mérjük majd az árucseréértéket.

Egyáltalában mit akar csinálni Musk? Terraformálni a Marsot, létrehozva az első komolyabb bázist a további űrhódítás számára. Ezért kellene robotok, hiszen nekik nem kell atmoszféra, de kell majd elektromos jármű, AI-szervezésű műholdak az információ szerzésre-elemzésre-döntésre, alagutak a föld alatti élethez a később oda települő embereknek, napelem-parkok és persze űrtechnológia, annak minden szegmensével – mindezekkel aktívan foglalkozik Elon Musk (egy marsi expedíció nehézségeiről érdemes meghallgatni Kapu Tibor űrhajóst⁵). Minket egyelőre a rövid távú földi élet érdekel, azt szeretnénk megóvni.

⁴ <https://qubit.hu/2025/06/26/az-mit-kutatasa-szerint-a-chatgpt-hasznalata-csokkenti-az-agyi-aktivitast> (Letöltés: 2025-12-02)

⁵ <https://www.facebook.com/watch?v=2465352530547159> (Letöltés: 2025-12-01)

A hosszú távú Mars-terraformálás előtt azonban Musknak széles körben el kell fogadtatnia robotika-jövőképét a jelenlegi emberiséggel, lépésről-lépésre szimpatikussá kell tennie nagy projektjét. Magánembereknek vágyott társakat adna pénzért, és cégek megrendeléseire is összpontosít, állami pénzeszközökben is gondolkodik nagy terve végrehajtása érdekében (sőt több állam megrendeléseire is számít), új korszakot létrehozva az emberiség történetében.

Nyilvánvaló azonban, hogy kezdetben – és még tovább – a társadalmi egyenlőtlenségek még erősebbek lesznek mind a MI/AI aránytalan társadalmi eloszlása miatt, mind a biogenetikai génmanipuláció ugyanilyen aránytalan társadalmi hozzáférése okán. A gazdagabbak engedhetik meg maguknak ezeket, magukhoz vonzva ezek előnyeit (hogy ez hogyan „űt majd vissza”, arra sok ötlet született már könyvek és filmek formájában).

A gépek elterjedése kapcsán már több mint 180 évvel ezelőtt azt vizionálták a kommunisták (lásd: Engels, 1844 nov.-1845 febr./1959), hogy a gépek megjelenésével kevesebb lesz majd az alantas munka, idővel szinte majd nem kell majd dolgozni, de ez nem történt meg (lásd erről Müller, 2024.)

Van egy kevésbé ismert és idézett írás, amely azonban részletesen leírja, hogy milyen gyakorlati példák mutatnak a kommunizmus lehetőségének irányába. Az ebből származó inspirációk és téves következtetések, valamint a más irányú rossz gyakorlatok azonban rávilágítanak az ideológia és a gyakorlat közötti különbségekre is. Engels szerint ugyanis a közösség összefogása már önmagában is megszünteti az alantas munkát. Az alantas munkák közösségi meghatározása azonban idővel plasztikusan változhat. Továbbá tegyük hozzá, hogy a magasztos eszme hosszú távon azért mégsem képes felülírni az észleleti tényeket, vagyis egyszerűen és profánul fogalmazva: ami bűdös, az nem lesz rózsaszínű attól, hogy rámondják. Engels írja (1844 nov. - 1845 febr.): *Az újabban létrejött és még fennálló kommunista települések leírása* kapcsán:

„[...] ezek a [z alantasnak számító] munkák, ha már ilyen közösségben végzik őket, többé nem alantasok; azután meg tökéletesített berendezések, gépek és hasonlók útján csaknem teljesen kiküszöbölhetők. Például New York-ban egy nagy szállodában gőzzel tisztítják a cipőket, és az angliai Harmony kommunista településen (amelyről alább szólok) a kényelmes, angol módra berendezett árnyékszékek (*water closets*) nemcsak önműködően tisztítódnak, hanem csövekkel is el vannak látva, amelyek a szennyet egyenesen a nagy trágyatartályba vezetik. (MEM. 2. kötet, 1959, 490.)

Csak gondoljunk bele: sohasem lesz alantas munka? Ma, azaz közel 180 év elteltével sincsen? Mindig lesz közkedveltségnek nem örvendő munka-fajta, munka-minőség. Ezt manapság a gépésítés mellett bevándorlókkal, külföldi munkavállalókkal oldják meg, azaz külföldről önszántukból bevándorolt vendégmunkásokkal. Ha jól érzik magukat, akkor ezen felbuzdulva jönnek utánuk mások is, és így Marx reménye, az elégedetlenségből (alacsony munkabér, egészségügy hiánya, nyugdíjrendszer hiánya, szociális rendszer hiánya, stb.) eredő kommunista proletár-forradalom elmarad, a fizetésük hiába lehet kevesebb az átlagosnál, mégis vannak, akik ezzel viszonylag jól járnak, mert eredeti hazájukban kiszolgáltatottságukat már nehezen tűrték, és ennek okán „bevállalják” az alacsonyabb átlag-életszínvonalat valahol a fejlettebb világban, mivel náluk otthon még ez is jóval többnek számít, és így a külföldi munkavállaló biztosítani tudja saját és családja megélhetését.

Csak jegyezzük meg itt, hogy az utóbbi években tömegével jöttek Európába délről és keletről olyanok is, akik kulturálisan integrálhatatlanok, és segélyekből élnek, rontva a korábban róluk szóló reményeket, miszerint ők majd megoldják a munkaerőhiányt.

Azt pedig a WEF⁶ – World Economic Forum (2025 decemberében a mottójuk: *Our mission - We bring together government, businesses and civil society to improve the state of the world*⁷) és a davosi „elit” korábbi vezetője, Klaus Schwab hirdette (akinek álma a Világkormány), hogy néhány év múlva a közembereknek nem lesz a semmije, de boldogok lesznek (róla és erről lásd: Müller, 2022b). Ismerjük már e mesét, hallgattuk éppen eleget a kommunistáktól, mégsem lett belőle jólétben való egyenlőség, hanem éppen az ellenkezője történt. Versenyképtelenség és tömeges elszegényedés.

A versenyképességet az innovatív AI-tól várják, de az valójában akaratos „AZ” nem „Ő”, hiába becézgetik a robotot, nem lesz élő testű, más lesz a valódi státusza, mint nekünk (bár már most is „hallucinál”, azaz hazudik a siker érdekében), és ő vajon majd a sok emberi igényt követően mit épít magának, hogyan viselkedik majd? Ez nyugtalanító kérdés! Maradjunk most inkább annál, amit már ismerünk. A munka és a fizetőeszköz felszámolása régi mese.

Idézzük most Czétány írását (2019, 82 sk.) a kommunista ideológiáról, melyben bemutatja, hogy a tőkések én-központú liberalizmusának (konjunktív szintézis) túlkapásai ellen lép fel a strukturális változást kieszközölő kommunizmus, mely azonban önmaga is túlzásokba eshet. Ilyen túlzás a konnektív szintézis (a kommunizmus logikája) egyoldalú, transzcendens kiemelése és használata a logikai lehetőségfeltételek – transzcendentális elvek – közül, mely által a kommunizmus leegyszerűsítő ideológiai illúzióvá válhat:

„A kifejlett kommunizmus nem a munka megszervezését jelenti. A munka azt hozza létre, ami megosztja őt: a magántulajdont. A munka tehát lényegileg nem szabad. De nem is emberi, hisz az emberi lényeg elidegenedése nyilvánul meg benne.⁸ A kommunizmus az ember szabad produktív élettevékenységének megszervezése. Ennek feltétele a munkamegosztás és a magántulajdon felszámolása, ami egyben alapjuk, a munka megszüntetését jelenti. Nem elég elsajátítani a munka által termelt értéktöbbletet, azt a struktúrát kell felszámolni, ami a magántulajdont, a természetadta munkamegosztást és ezzel magát a munkát kitermeli. A munka is bizonyos társadalmi viszonyok terméke. A kommunizmust nem a munka és a tulajdon megosztásának diszjunktív viszonyai szervezik meg, hanem az emberi produktivitás konnektív viszonyai. Ha azonban egy társadalmi rendet exkluzív diszjunktíói rögzítenek és szabályoznak, mennyiben beszélhetünk itt még egyáltalán társadalomról? Mi a kommunizmus létmódja? »A kommunizmus szemünkben nem *állapot*, amelyet létre kell hozni, nem *eszmény*, amelyhez a valóságnak hozzá kell igazodnia. Mi kommunizmusnak a valóságos mozgalmat nevezzük, amely a mai állapotot megszünteti.«⁹ »A *kommunizmus* a legközelebbi jövő szükségszerű alakja és energikus elve, de a kommunizmus nem mint olyan az emberi fejlődés célja, - az emberi társadalom alakja.«¹⁰ A kommunizmus energetikus elv, mozgalom, mozgás, egy destruktív, a társadalmi állapotot megszüntető, a tőke kisajátító konjunktíóit és a munkamegosztás exkluzív diszjunktíóit leromboló folyamat. E megszüntetés célja nem egy újabb, „eszményi” állapot létrehozása. A kommunizmus nem végállapot, egyáltalában nem állapot vagy állam. Amennyiben a kommunizmus azokat a feltételeket teremti meg, amelyek a produktív életet biztosítják, maga is produktív életfolyamat kell legyen, a közösség produktív élettevékenysége.”

Csak hogy a jelenlegi folyamatok éppen a tőkekoncentráció irányába hatnak, és a munka opcionális lehetőségének Musk-i lehetősége is korlátozottan igaz, mivel nincsen „ingyen ebéd”, ez

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/World_Economic_Forum (Letöltés: 2025-12-02)

⁷ <https://www.weforum.org/> (Letöltés: 2025-12-02)

⁸ Marx: Friedrich List „*Das nationale System der politischen Ökonomie*” című könyvéről. In: MEM 42, 1981, 202-203.

⁹ Marx – Engels: A német ideológia. In: MEM 3, 1960, 35.

¹⁰ Marx: Gazdasági-politikai kéziratok 1844-ből. In: MEM 42, 1981, 116.

illúzió, dajkamese, csupán el akarják fogadtatni a jelenben élőkkel saját jövőképeket. Ha tisztában lennének az emberek a techno-feudalizmus következményeivel, látnák a disztópiát, de mivel elhitetik velük, hogy csak porszemek ezért rezignáltan beletörődve lemondanak jogaikról és hagyják, hogy uralkodhassanak felettük.

Ha ingyen lenne sok minden, akkor a népességnek kellene csökkennie drasztikusan, hogy a Föld „fenntartható” legyen és megmaradjon a biodiverzitás (utóbbiról lásd: Dasgupta & Besley, 2023). Az úgynevezett nyugati jóléti társadalmak már elindultak ebbe az irányba, de ez mit sem ér, ha az élheterlen sivatagos Afrikában az éhínség ellenére nem tudják megoldani a népesség-szabályozást, és Európába özönlnek népvándorlás-szerűen?

Az, hogy az AI majd jót hozhat széles néptömegek részére, a nyugati világban a rosszul értett ego, kiválóság és nárcizmus okán nem valószínű, hiszen nyugaton nagy általánosságban – kevés kivételtől eltekintve – a pénzügyi „elit” irányítja a politikát, nekik pedig az emberek csak számok, akiknek az érzelmeivel érdekeik szerint „játszanak”. A globalista pénzügyi elit az ideológiák parazitájaként mindenhol azt hirdeti, amin keresztül céljait megvalósíthatja (neoliberalizmust a multikulturálissá formálandó és így is gyengítendő Európában, nacionalizmust a harcoló Ukrajnában, és Trump előtt a woke-ot az USA-ban, hogy a színesbőrűek a demokratákra szavazzanak).

Leginkább még Kínában képzelhető el pozitív kicsengés, mert ott a hibrid rezsimben a politikai akarat irányítja a gazdaságot, nem pedig mint nyugaton, a gazdaság a politikát. Ám Kínában a személyes jogok a megfigyelés és büntetés kialakult technológiai hálózata okán már jócskán vissza lettek nyesegetve, de ott az évezredes kulturális beállítódás okán a nép egésze (régén a császár képében) mindig is előrébb való volt, mint az egyes állampolgárok.

Források

- Czétány György (2019): *A nagy narratívák összecsapása – Három szintézis harca egy konzisztens valóságért*. L'Harmattan Könyvkiadó, Budapest.
- Dasgupta, Partha and Besley, Tim (2023): Biodiversity – A Conversation with Sir Partha Dasgupta, In: *Annual Review of Economics*. 2023 sept. 13. pp. 755–773 <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-042423-044154>
- Engels, Friedrich (1844 nov.-1845 febr./1959): Az újabban létrejött és még fennálló kommunista települések leírása. In: *MEM*. 2. kötet. Kossuth, Budapest, 490-503.
- Foucault, Michel (1992): *Bio-politika és bio-hatalom*. (ford. Ádám Péter) In: Pompeji 1992 – 001, 118-129. o.
- Han, Byung-Chul (2014/2020): *Pszichopolitika - A neoliberalizmus és az új hatalomtechnikák*. (fordította: Csordás Gábor) Typotex Kiadó, Budapest.
- Müller Andor (2022a): *A megjelenés filozófiája – Értelme-Észlelés-Érzelem*. 3É. Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE), Filozófiatudományi Doktori Iskola, bölcsészettudományok / filozófiai tudományok. 358 p. https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/85907/dissz_M%3%bciller_Andor_filoz%3%bfiatud.pdf%202022-10-01%20-%20ELEKTRONIKUS%20FORM%3%81TUM.pdf?sequence=1&isAllowed=y MTA Adatbázis-azonosító: 10073544, DOI-azonosító:10.15476/ELTE.2022.234
- Müller Andor (2022b): Nemzeti öntudat és gazdasági prosperitás avagy a Corporate Identity elvének és gyakorlatának haszna a nemzeti öntudat és gazdasági teljesítmény összefüggésében, a globalista pénzpiacok hálózatában. https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2022-6/06_Muller.pdf In: Müller Andor (2022): *Identitásmenedzsment I. MAGYAR GAZDASÁGFÖLDRAJZI ÉS TELEPÜLESMARKETING MŰHELY (MGTM) 6. KÖTET*, Neumann János Egyetem, Kecskemét, ISBN: 978-615-6435-22-4, <https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2022-6/>

- Müller Andor (2023): A kommunizmus gyakorlati mintaképei és a nagy társadalmi átalakítás kudarcának okai; „Hol rontották el a kommunisták?” álom és valóság a kommunizmusban. https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2023-4/03_Muller.pdf In: Müller Andor (2023): *Identitásmenedzsment II. – Ideológiák hálójában*. MAGYAR GAZDASÁGFÖLDRAJZI ÉS TELEPÜLÉSMARKETING MŰHELY (MGTM) 12. KÖTET, Neumann János Egyetem, Kecskemét, ISBN: 978-615-6435-78-1, <https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2023-4/>
- Müller Andor (2024): A globalista pénzügyi elit történeti kialakulásáról és jelenkori összefüggéseiről. https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2024-5/02_Muller.pdf In: Müller Andor (2024): *Identitásmenedzsment III. avagy A globalista pénzügyi elit által diktált geopolitikai érdekérvényesítés hatalomtechnikai játszmái 2024-ben, és Magyarország helyzete, lehetőségei*. MAGYAR GAZDASÁGFÖLDRAJZI ÉS TELEPÜLÉSMARKETING MŰHELY (MGTM) 15. KÖTET, Neumann János Egyetem, Kecskemét, ISBN: 978-615-6435-92-7, <https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2024-5/>
- https://www.tiktok.com/@cnbc/video/7574485695805345079?_r=1&_t=ZN-91rNbSYCyH8 (Letöltés: 2025-11-20)
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Elon_Musk (Letöltés: 2025-11-20)
- <https://qubit.hu/2025/06/26/az-mit-kutatasa-szerint-a-chatgpt-hasznalata-csokkenti-az-agyi-aktivitast> (Letöltés: 2025-12-02)
- <https://www.facebook.com/watch?v=2465352530547159> (Letöltés: 2025-12-01)
- https://en.wikipedia.org/wiki/World_Economic_Forum (Letöltés: 2025-12-02)
- <https://www.weforum.org/> (Letöltés: 2025-12-02)